

LETTERKUNDE

nisse" is. „Nu ik een grooten schat heb thuis gebracht," zoo klaagt Piet Heyn, „is iedereen door het dolle heen. Maar vroeger toen ik belangrijker werk had gedaan en er voor had moeten vechten, wist niemand er van." De Geus heeft aan dit belangrijker, dit levenswerk van Piet Heyn recht gedaan. Hij heeft doen voelen, hoe dit is gegroeid, hoe dit al is voorbereid in de eerste tochten met Pier den vader en in de toen gevolgde Spaansche gevangenschap, waarin vader en zoon als galeislaven hebben geroeid vier harde jaren lang. Dwars door den grandiozen, maar gewetenloozen groei van de Compagnieën heen, is Piet Heyn de voorvechter voor betere toestanden op de vloot, de pionier voor eerlijk varen en eerlijk vechten, de grondvester van het Zeewezen der Natie geweest.

In den hartstocht van z'n pleidooi gaat De Geus zelfs (blz. 339) van den roman in louter historieschrijving over en geeft het geheele programma, dat Piet Heyn, die tot Luitenant-Admiraal van Holland is benoemd, de vergadering der Staten Generaal voorlegt. Maar overigens behoudt dit boek, dat een zeer belangrijk tijdperk uit de geschiedenis ter zee en de ontdekking van de wereld op betrouwbare en boeiende wijze behandelt, steeds de spanning van den roman. De figuren zijn ten voeten uit geteekend, de dialoog komt van zee en niet van de schrijftafel. Alleen is het, of De Geus *Wilde Vaart* met houtskool geschreven had, Krijnen, De Ouwe, Maarten Pronk en ook het kind Jan Zeldenthuis waren zwarter, slordiger, feller geteekend. *Piet Heyn* is wijdloopiger, minder gespannen, maar er zitten bladzijden bewogen en zeer direct proza in. Het is trouwens onbillijk steeds parallellen te trekken tus-

schen twee onevenredige grootheden. Op zichzelf beschouwd is *Piet Heyn* een goed werk en bovendien historisch volkomen verantwoord. Geen vie romancée, maar van boek tot boek (want het werk is verdeeld in vijf boeken, vijf episodes) op een gedegen kennis gebouwd. Het slot, met het uitvoerig citaat uit den Prediker, is aanmerkelijk zwakker, van dien rondgang in de kerk te Delft was, zeker door De Geus, iets anders te maken geweest. Maar wat zijn twee bladzijden naschrift op 350 goede roman? De Geus, die zelf heeft gevaren, heeft ons weer een boek van de zee gegeven. Wij wenschen hem, als hij aan boord van de Maatschappij Leopold nogmaals zee mocht kiezen, een goede, maar vooral een wilde vaart.

Anne H. Mulder

Rede en Bezetenheid door G. H. Streurman. Van Gorcum en Comp., Assen MCMXXXIX.

Een Huizinga, een Denis de Rougemont, om maar enkelen der grootsten onder de velen te noemen, hebben in voordracht en geschrift waarschuwend en verhelderend woorden tot ons gericht over de bezetenheid der tegenwoordige wereld. Hier volgt nu de schrijver van *Goethe, de universeele mensch* met een sierlijk uitgegeven boekdeeltje, dat bij vele andere verdiensten die der korthed heeft. Een innerlijke drang volgend heeft Streurman zijn „ernstig woord in een ernstige tijd" opgedragen aan „hen die het nog niet mochten weten", ook misschien aan hen die het eigenlijk wèl weten, en zijn warme stem klinkt levendig, overtuigend, strijdlustig, soms hartstochtelijk. Boordevol is zijn hart van liefde voor wat hij goed en nodig acht